

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/143593,Giganci-nauki-PL-polscy-wynalazcy-odkrywcy-i-pionierzy-nauk-scislych-odc-3-dodat.html>
28.02.2026, 04:12

Giganci nauki PL – polscy wynalazcy, odkrywcy i pionierzy nauk ścisłych, odc. 3 – dodatek historyczny do tygodnika „Sieci” nr 19/2021

Mamy w naszej historii wspaniałych odkrywców i wynalazców, zmieniających losy Polski i świata. Często wiemy o nich niewiele albo zgoła nic. Przez całe dziesięciolecia od wojny byli świadomie zapomniani i niedoceniani. Nadszedł czas, byśmy mogli z dumą o nich mówić i przypominać Polsce i światu o wspaniałych rodakach.

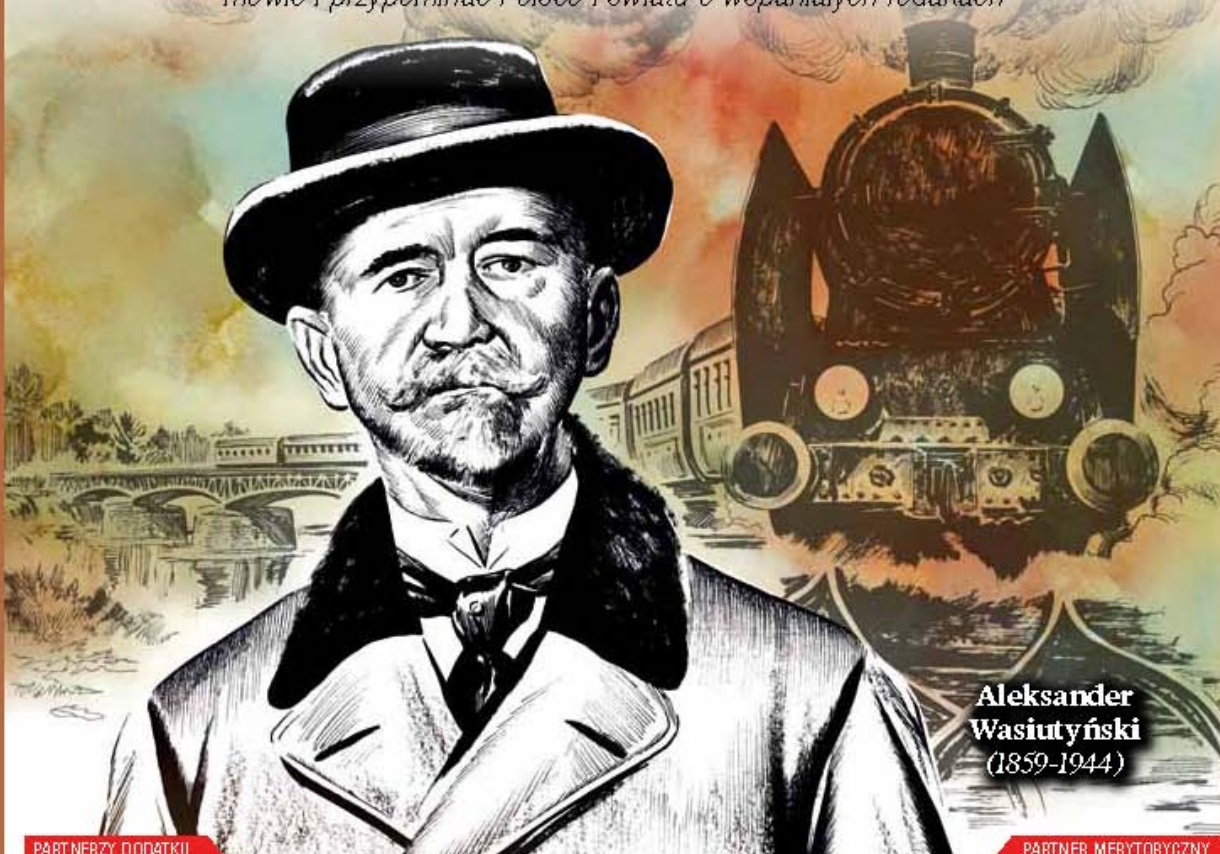
12.05.2021

W dodatku:

- *Związani z Polską* – z prof. Bolesławem Orłowskim rozmawia prof. Michał Kopczyński
Zwrot „związani z Polską” pozwolił uwzględnić w słowniku cudzoziemców działających na ziemiach polskich, którzy mieli wpływ na rozwój nauki i techniki, choć ich związki z Polską miały różną intensywność – mówi prof. Bolesław Orłowski
- prof. Bolesław Orłowski: *Z rosyjskiej elity do polskiej. Aleksander Wasiutyński (1859–1944)*
Kadra techniczna II Rzeczypospolitej wywodziła się w przeważającym stopniu z inżynierów wykształconych i pracujących w Imperium Rosyjskim. Ponad tysiąc z nich ukończyło petersburski Instytut Inżynierów Komunikacji, założony w dobie napoleońskiej przez francuskich profesorów na wzór Szkoły Dróg i Mostów w Paryżu i konsekwentnie kultywujący francuski model kształcenia politechnicznego. Od połowy XIX w. Rosja rozbudowywała własną sieć kolejową, ogromnie ważną dla zintegrowania ogromnego państwa, także ze względów gospodarczych i strategicznych. Była to zresztą epoka, w której kolej odgrywała rolę głównej dziedziny rozwoju cywilizacyjnego. To za jej pośrednictwem nowoczesność docierała wówczas we wszelkie zakątki globu. Polacy licznie uczestniczyli w budowie infrastruktury carskiego imperium. Bywały okresy, w których stanowili 40 proc. studentów wspomnianego Instytutu Inżynierów Komunikacji. Kolej, związane z nią mostownictwo oraz tabor i zaplecze – były głównymi domenami ich działalności. Ale mieli też sukcesy w hydrotechnice, a także górnictwie naftowym. Od czasów Stanisława Kierbedzia – pioniera żelaznych mostów kratowych w Rosji – mieli wyraźną nadreprezentację w rosyjskiej elicie naukowo-technicznej. Jednymi z ważnych przedstawicieli owej elity byli Aleksander Wasiutyński oraz czterech innych inżynierów związanych z kolejnictwem II RP
- prof. Bolesław Orłowski: *Czterech wspaniałych*
Życiorysy trzech wybitnych inżynierów: Józefa Nowkuńskiego (1868–1952), Antoniego Xięzopolskiego (1861–1951) i Alberta Czeczotta (1873–1955), miały podobny scenariusz: studia w Rosji, potem praca na rzecz imperium, a szczyt profesjonalnych osiągnięć w II RP. Kazimierz Zembruski (1905–1981) był ich wychowankiem, należącym już do pierwszego pokolenia wolnej Polski

Partnerami merytorycznymi dodatku są: Instytut Pamięci Narodowej oraz Instytut Historii Nauki PAN

Partnerzy dodatku: PKN Orlen, Lotos

SIECI

Giganci nauki PL^{odc. 3}

polscy wynalazcy, odkrywcy i pionierzy nauk ścisłych

Mamy w naszej historii wspaniałych odkrywców i wynalazców, zmieniających losy Polski i świata. Często wiemy o nich niewiele albo zgoła nic. Przez całe dziesięciolecia od wojny byli świadomie zapomniani i niedoceniani. Nadszedł czas, byśmy mogli z dumą o nich mówić i przypominać Polsce i światu o wspaniałych rodakach

Aleksander Wasiutyński
(1859-1944)

PARTNERZY DODATKU **PARTNER MERYTORYCZNY**

rys. Krzysztof Wyrzykowski

Giganci nauki PL - polscy wynalazcy, odkrywcy i pionierzy nauk ścisłych, odc. 3 - dodatek historyczny do tygodnika „Sieci” nr 19/2021

Pliki do pobrania

[Giganci nauki PL - polscy wynalazcy, odkrywcy i pionierzy nauk ścisłych, odc. 3 - dodatek historyczny do tygodnika „Sieci” nr 19/2021 \(pdf, 6,26 MB\)](#)